

Nr 14.

Ankom till riksdagens kansli den 31 mars 1925 kl. 1 e. m.

*Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion om
beredande av möjlighet att vid val av suppleanter för
landstingsmän utse personliga suppleanter.*

I en inom första kammaren väckt motion, nr 85, har herr *Dahl* hemställt, »att riksdagen för sin del ville besluta sådan ändring i 13 § 3 mom. i lagen den 20 juni 1924 om landsting, att vid utseende av suppleanter för landstingsman främst måtte tagas i räkning de namn, som må vara särskilt upptagna såsom suppleanter för den ifrågavarande landstingsmannen».

Till stöd för sin hemställan har motionären anfört följande:

»Då efter initiativ av riksdagen år 1922 infördes bestämmelser bland annat i landstingsförordningen, avseende möjlighet till användning av spaltad valsedel för utmärkande av särskilda suppleanter, förbisågs att vidtaga ändring i föreskrifterna om förfarandet vid utseende av suppleanter, varigenom vållats, att då två särskilda suppleantnamn upptagits, det senare av dessa ej kommer i beaktande, och således anordningen delvis förlorar sin effektivitet.

Den sålunda olämpliga bestämmelsen har influtit i den nya landstingslagen.»

Såsom motionären erinrar, vidtogs genom beslut vid 1922 års riksdag sådan ändring i dåvarande förordningen om landsting, att möjlighet bereddes till användande av spaltad valsedel vid val av landstingsmän och suppleanter för dessa. Enligt de sålunda tillkomna nya bestämmelserna, som oförändrade upptagits i gällande lag om landsting, kunna i de fall, då spaltad valsedel användes, å sedelns högra sida uppföras högst två namn, avseende val av suppleanter för vart och ett av de för själva landstingsmannavalet upptagna namnen. Därjämte må å sedelns vänstra sida upptagas högst två namn utöver det antal landstingsmän valet avser; dessa namn gälla jämväl, i den mån desamma icke tagas i anspråk vid själva landstingsmannavalet, val av suppleant för avgången landstingsman.

Syftet med dessa bestämmelser har varit att bereda möjlighet till en sådan anordning, att de röstande sättas i tillfälle att giva sitt votum åt två eventuella efterträdare för viss representant, och i enlighet härmed borde de å den spaltade sedelns högra sida upptagna namnen först ifrågakomma vid räkning till suppleanter. Vid här ifrågavarande bestämmelsers tillkomst genomfördes emellertid icke de ändringar i reglerna för sammanräkningsförfarandet

*Utskottets
yttrande.*

vid utseende av suppleanter för landstingsmän, som för tillgodoseende av det nämnda syftet varit erforderliga. Enligt dessa regler skall för parti, som erhåller mera än en plats, endast en suppleant räknas för varje landstingsman, och dessa suppleanter utgöra ersättare i viss angiven ordning för en var landstingsman. Om valsedlarna upptaga två särskilda suppleantnamn för viss landstingsman, kommer det senare av dessa namn alltså icke ifråga vid sammanräkningen. Rättigheten att å valsedelns högra sida upptaga det senare suppleantnamnet blir alltså fullständigt utan betydelse.

Enligt utskottets mening måste det anses överensstämma med syftet i den år 1922 vidtagna lagändringen, att bestämmelserna om utseende av suppleanter ändras på sådant sätt, att de två namn, som kunna vara upptagna å högra sidan av spaltad valsedel, komma i fråga före övriga namn. För utarbetande av erforderliga lagändringar läser emellertid en mera ingående utredning vara påkallad och förutsätter utskottet, att förslag i ämnet skall kunna framläggas till nästkommande riksdag.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen, i anledning av motionen I: 85, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utarbetande av förslag till sådana ändringar i gällande bestämmelser angående utseende av suppleanter för landstingsmän, att de namn, som å spaltad valsedel kunna vara upptagna å sedelns högra sida såsom särskilda suppleantnamn för viss landstingsman, erhålla företräde framför övriga å sedeln upptagna namn.

Stockholm den 31 mars 1925.

På konstitutionsutskottets vägnar:

AUG. SÄVSTRÖM.

Närvarande: Herrar von Geijer, Sävström, Strömberg, Hellberg,* Reuterskiöld,* David Bergström, G. W. Hansson, Dahl, Larsén, N. J. M. Svensson, Österström, Bäckström,* K. A. Westman, Andersson i Igelboda, Björkmån i Norrköping, Karlsson i Vädstena, Sjöström, Forssell, Fast och Almquist i Göteborg.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av hr *Reuterskiöld*, som yrkat, att utskottet skulle, i anledning av motionen, hemställa om utredning av frågan, huruvida och på vad sätt behovet av flera särskilda suppleanter för en var landstingsman skulle kunna lämpligast tillgodoses, och som till motivering av detta yrkande anfört följande: »Påståendet, att den nuvarande avfattningen av bestämmelserna om suppleantval till landsting skulle bero av ett förbiseende, är felaktigt, även om en eller annan av dem, som medverkat till avfattningens fastställande, därvid utgått från oriktiga förutsättningar och sålunda trott sig vinna mera än som verkligen kunde vinnas med nu gällande avfattning. Skillnaden mellan landstings- och förstakammarval, beträffande suppleanter, ligger främst däri, att de förra skola verkställas samtidigt med landstingsmännens val, de senare först om eller när ledighet bland de valda kammarledamöterna uppstår. För kammarvalen kan det därför vara av intresse att hava två särskilda suppleantnamn för varje riksdagsmannakandidat, varemot samma intresse i mycket ringa grad — och endast som säkerhetsåtgärd, därest ett parti blott skulle få en enda plats bland landstingsmännen — förefinnes vid landstingsvalen. Skillnaden mellan dessa båda val ligger närmast i den omständigheten, att de en gång valda landstingssuppleanterna, vilka icke vid inträffad möjlig avgång under perioden kompletteras genom ny sammanräkning, inbördes ersätta varandra inom varje parti, i följd varav införts regeln, att parti, som blott fått en landstingsmannaplat, dock får utse två suppleanter. Skall denna regel bibehållas, och något annat har aldrig varit avsett, måste antingen texten avfattas så som skett, och alltså för varje landstingsman inom parti, som fått mer än en plats, utses blott en personlig suppleant, eller också de större partierna ytterligare premieras genom att, i likhet med en-plats-partierna, erhålla dubbelt så många suppleanter som antalet landstingsplatser.

Om man alltså nu vill gå in för val av två särskilda suppleanter för en var landstingsman, blir foljdriktigt nödvändigt att också undersöka, huruvida samtidigt därmed nyssnämnda fördubbling antingen skall genomföras utan kompensation för en-plats-partierna i form av ökat antal suppleanter även för dem, eller föranleda upphävande av regeln om succession av ett partis alla suppleanter inbördes, eller på annat sätt regleras. Då dessa foljder icke böra lämnas vid en utredning obeaktade och då utskottet, efter min mening, till undanrödjande av varje missförstånd rörande utskottets kännedom om dessa foljder, bort klart framhålla, att utredningen icke må begränsas till allenast sättet för ett tillgodogörande i större utsträckning av de båda särskilda suppleantnamnen, när de förekomma, har jag ansett utskottets kläm böra på det vidare sätt avfattas, som ovan angivits. Detta har dessutom synts nödigt, då ett eventuellt beaktande av båda de särskilda suppleantnamnen måste medföra vissa modifikation i fråga om tillåtna antalet allmänna och gemensamma suppleantnamn, så vida full rättvisa skall skipas efter här gällande grunder.»